

Disciplinnämnden för försäkringsdistribution

Dnr 2020:02

2021-03-08

UTTALANDE 2021:1

Inledning

Ett till InsureSec anslutet företag har begärt ett uttalande av Disciplinnämnden för försäkringsdistribution (Disciplinnämnden) och anført bl.a. följande. En hos företaget anställd förmedlare av sakförsäkringar har av tingsrätt dömts för insiderbrott till en annan påföljd än fängelse. Domen har överklagats till hovrätt.

Företaget har mot denna bakgrund begärt att Disciplinnämnden ska uttala sig om följande frågor.

1. Anser nämnden att en licensierad sakförsäkringsförmedlare som befunnits skyldig till insiderbrott, men som inte är att betrakta som ett allvarligt förmögenhetsbrott enligt 2 kap. 7 § första stycket 2 lagen om försäkringsdistribution, ska tilldelas en disciplinåtgärd?
2. För det fall nämndens svar på föregående fråga besvaras jakande ombeds nämnden att uttala sig om vilken disciplinåtgärd som kan påräknas i händelse av en sådan situation.
3. Skulle nämndens uppfattning vara en annan om frågan istället rörde en förmedlare av livförsäkringar?

InsureSecs regelverk

Disciplinnämnden ska enligt 1 § i Stadgar för Disciplinnämnden för försäkringsdistribution (Stadgarna) verka för att upprätthålla allmänhetens förtroende för försäkringsdistributionsbranschen genom att utveckla god försäkringsdistributionssed i form av uttalanden, förhandsbesked och beslut om disciplinär åtgärd. Disciplinnämnden ska därvid särskilt beakta behovet av ett gott kundskydd. Enligt 5 § i Stadgarna kan Disciplinnämnden på eget initiativ eller på begäran av bl.a. ett anslutet företag uttala sig om InsureSecs regelverk eller god försäkringsdistributionssed.

En individ, dvs. en fysisk person, som har eller omfattas av Finansinspektionens tillstånd att distribuera försäkring (Förmedlaren) kan ingå avtal med InsureSec (Förmedlaravtalet). Även ett företag, dvs. en juridisk person, som har eller omfattas av Finansinspektionens tillstånd att distribuera försäkring (Företaget) kan ingå avtal med InsureSec (Företagsavtalet). Enligt såväl Förmedlaravtalet som Företagsavtalet åtar sig Förmedlaren respektive Företaget att följa vid varje tid gällande regelverk för förmedlare och företag (Regelverket).

Regelverket innehåller en beskrivning av Förmedlarens respektive Företagets åtaganden. Enligt Regelverket ska Förmedlaren och Företaget följa de lagar och andra författningar som gäller för verksamheten eller som i övrigt är relevanta för försäkringsdistributörer (se punkt 3.1 respektive 4.1 i Regelverket). Vidare ska Förmedlaren och Företaget följa god försäkringsdistributionssed samt ska Företaget dessutom säkerställa att dess förmedlare följer god försäkringsdistributionssed (se punkt 3.2 respektive 4.2 i Regelverket).

Av punkt 3.3 i Regelverket framgår att Förmedlaren ska befinnas vara lämplig för att kunna erhålla licens av InsureSec. Detta krav gäller inte bara vid ansökningstillfället utan under hela den tid som Förmedlaren är licensierad av InsureSec. InsureSecs lämplighetsprövning är inriktad på skötsamhet i ekonomiska angelägenheter, personlig vandel, regelfterlevnad, erfarenhet och kompetens.

Övriga relevanta bestämmelser

Enligt 2 kap. 7 § första stycket 2 lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution får tillstånd för en svensk fysisk person att bedriva försäkringsdistribution ges bara om den fysiska personen inte förekommer i det register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister avseende vissa allvarliga förmögenhetsbrott eller viss allvarlig ekonomisk brottslighet och har visat skötsamhet i ekonomiska angelägenheter. Av 2 kap. 8 § första stycket 4 framgår att tillstånd för en svensk juridisk person att bedriva försäkringsdistribution får ges bara om anställda som direkt deltar i distributionen av försäkringar för den juridiska personens räkning uppfyller detta krav.

Regeringen har med stöd av bemyndigande i 2 kap. 11 § 1 meddelat föreskrifter om vilka allvarliga förmögenhetsbrott och vilken allvarlig ekonomisk brottslighet som avses i 2 kap. 7 § första stycket 2. Föreskrifterna finns i 3 kap. 1 § förordningen (2018:1231) om försäkringsdistribution. De har följande lydelse.

”Med vissa allvarliga förmögenhetsbrott eller viss allvarlig ekonomisk brottslighet enligt 2 kap. 7 § första stycket 2 lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution avses brott eller medhjälp till brott mot

1. 8, 9, 10, 11, 12, 14 eller 15 kap. brottsbalken,
2. skattebrottslagen (1971:69),
3. lagen (1985:354) om förbud mot juridiskt eller ekonomiskt biträde i vissa fall, eller
4. lagen (2016:1307) om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden.

Första stycket gäller

1. om det lägsta föreskrivna straffet är fängelse, och
2. om en dom eller ett beslut meddelats eller ett strafföreläggande godkänts avseende ett sådant brott inom fem år före den dag då kontrollen i registret görs.”

Enligt 3 § 1 lagen (1998:620) om belastningsregister ska registret, såvitt avser domar eller beslut som har meddelats i Sverige, innehålla uppgifter om bl.a. den som genom dom, beslut, strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot har ålagts påföljd för brott.

En uppgift i registret ska enligt 16 § 1–3 gallras bl.a.

1. om en överrätt genom dom eller beslut har frikänt den registrerade för den åtalade gärningen,
2. om en domstol efter resning har meddelat dom eller beslut som avses i 1, eller
3. om dom, beslut, strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot har undanröjts.

Utöver vad som följer av 16 § ska enligt 17 § 1 och 4 uppgifter om fängelsestraff gallras tio år efter frigivningen samt uppgifter om skyddstillsyn eller villkorlig dom gallras tio år efter domen eller beslutet, om uppgiften avser en person som var över 18 år vid tidpunkten för brottsligheten.

Ett belastningsregisterutdrag som Finansinspektionen har rätt att begära vid lämplighetsprovning enligt lagen om försäkringsdistribution, liksom ett belastningsregisterutdrag som en enskild har rätt att begära om sig själv inför en sådan provning, är begränsat på sätt att utdraget endast ska innehålla upplysning om huruvida den enskilde förekommer eller inte förekommer i belastningsregistret avseende sådan brottslighet som anges i 3 kap. 1 § förordningen om försäkringsdistribution (se 13 a § och 22 a § förordningen [1999:1134] om belastningsregister). Detta innebär dels att utdraget inte innehåller någon upplysning om avgöranden som avser annan slags brottslighet än sådan som anges i 3 kap. 1 § förordningen om försäkringsdistribution, dels att utdraget inte heller innehåller någon upplysning om avgöranden som avser sådan brottslighet som anges i nämnda bestämmelse men som ligger längre än fem år tillbaka i tiden när kontrollen i registret görs (se 3 kap. 1 § andra stycket 2 förordningen om försäkringsdistribution).

Enligt 8 kap. 2 § första stycket 4 i den tidigare gällande lagen (2005:405) om försäkringsförmedling skulle Finansinspektionen återkalla en försäkringsförmedlares tillstånd om försäkringsförmedlaren inte längre uppfyllde förutsättningarna för tillstånd. Återkallelse var alltså obligatorisk i denna situation. Denna bestämmelse har, efter förebild från lagen (2004:46) om investeringsfonder och lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, inte förts över till lagen om försäkringsdistribution med hänvisning till att återkallelse på den grunden bör kunna ske enligt de allmänna bestämmelserna om ingripande i 9 kap. 1 § denna lag (se prop. 2017/18:216 s. 387 och 518).

Enligt 9 kap. 1 § första stycket lagen om försäkringsdistribution ska Finansinspektionen ingripa om en svensk försäkringsdistributör har åsidosatt sina skyldigheter enligt lagen eller annan författning som reglerar försäkringsdistributörens verksamhet. I andra stycket samma paragraf regleras vilka olika typer av ingripanden som kan bli aktuella om en överträdelse har skett. Finansinspektionen kan besluta om ett föreläggande att göra rättelse inom en viss tid, ett förbud att verkställa ett beslut eller en anmärkning. Om en försäkringsförmedlares överträdelse är allvarlig, ska tillståndet återkallas eller, om det är tillräckligt, varning meddelas.

Enligt 7 § i Stadgarna kan Disciplinnämnden på anmälan av InsureSec besluta om disciplinär påföljd när Licensierad förmedlare eller Företag har brutit mot Regelverket. Disciplin-påföljderna är erinran, varning och uteslutning ur InsureSecs register.

Ett åsidosättande av de skyldigheter som följer av Regelverket kan föranleda en varning eller, om åsidosättandet är ringa, en erinran. Är åsidosättandet allvarligt, kan det föranleda en uteslutning. Detsamma gäller om det är fråga om ett upprepat åsidosättande av de skyldigheter som följer av Regelverket och ett sådant åsidosättande tidigare har föranlett en erinran eller en varning. Om Disciplinnämnden finner att ett åsidosättande av Regelverket är ursäktligt eller det annars föreligger förmildrande omständigheter, kan Disciplinnämnden underlåta att besluta om påföljd.

Disciplinnämndens bedömning

Uppräkningen i 3 kap. 1 § första stycket förordningen om försäkringsdistribution av vad som avses med vissa allvarliga förmögenhetsbrott eller viss allvarlig ekonomisk brottslighet enligt 2 kap. 7 § första stycket 2 lagen om försäkringsdistribution, omfattar enligt bestämmelsens andra stycke endast sådana brott där det lägsta föreskrivna straffet är fängelse.

Med att det lägsta *föreskrivna* straffet är fängelse menas att enbart fängelse ingår i straffskalan för brottet. Om böter också ingår i straffskalan för brottet, utgör det inte ett allvarligt brott i lagens mening.

Enligt 2 kap. 1 § andra stycket lagen (2016:1307) om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden är straffet för insiderbrott av normalgraden fängelse i högst två år. Enbart fängelse ingår alltså i straffskalan för detta brott.

Att enbart fängelse ingår i straffskalan för brottet betyder inte att *påföljden* i det enskilda fallet måste bestämmas till fängelse. Påföljderna villkorlig dom och skyddstillsyn kan dömas ut i stället för fängelse (se 27 kap. 1 § och 28 kap. 1 § brottsbalken). Den omständigheten att en försäkringsförmedlare har dömts till villkorlig dom för ett brott med enbart fängelse i straffskalan, innebär alltså ändå att det är fråga om ett allvarligt brott i lagens mening.

Bestämmelserna i 3 § 1 och 16 § 1 lagen om belastningsregister om vilka uppgifter som registret ska innehålla, innebär bl.a. att registret även innehåller uppgifter om domar m.m. som ännu inte har fått laga kraft. En uppgift om en underrätts fällande dom i ett brottmål tas alltså in i registret även om domen har överklagats. Det är först om överrätten frikänner den registrerade för den åtalade gärningen som uppgiften tas bort.

Den tidigare angivna förutsättningen för tillstånd att bedriva försäkringsdistribution, att den fysiska personen respektive de anställda som direkt deltar i distributionen av försäkringar för den juridiska personens räkning *inte förekommer* i belastningsregistret, innebär att en underrätts fällande dom avseende ett brott som anges i 3 kap. 1 § förordningen om försäkringsdistribution – oavsett om domen har fått laga kraft eller inte – utgör hinder mot tillstånd att bedriva försäkringsdistribution (jfr Sundberg m.fl., Lagen om försäkringsförmedling, en kommentar, 2007, s. 100 f.).

Om en fysisk person som bedriver försäkringsdistribution eller en anställd, som direkt deltar i distributionen av försäkringar för en juridisk persons räkning, förekommer i belastningsregistret avseende sådan brottslighet som anges i 3 kap. 1 § förordningen om försäkringsdistribution, kan alltså Finansinspektionen ingripa mot den fysiska respektive den juridiska personen enligt 9 kap. 1 § lagen om försäkringsdistribution. Om den som har dömts för brottet är en fysisk person som har tillstånd att bedriva försäkringsdistribution, torde något annat ingripande från Finansinspektionens sida än en återkallelse av tillståndet inte vara aktuellt. Är den som har dömts för brottet däremot en anställd som direkt deltar i distributionen av försäkringar för en juridisk persons räkning, kan det beroende på omständigheterna i det enskilda fallet bli aktuellt med en mindre ingripande åtgärd, som exempelvis ett föreläggande om att göra rättelse inom en viss tid.

När det gäller en fysisk persons förhållande till InsureSec är dock situationen annorlunda. Det är den fysiska personen, oavsett om han eller hon har ett eget tillstånd av Finansinspektionen att bedriva försäkringsdistribution eller omfattas av en juridisk persons tillstånd att bedriva sådan verksamhet, som är bunden av Förmedlaravtalet och som vid varje tid ska uppfylla InsureSecs lämplighetskrav. Enligt Disciplinnämndens mening kan en Licensierad förmedlare som förekommer i belastningsregistret avseende sådan brottslighet som anges i 3 kap. 1 § förordningen om försäkringsdistribution inte längre vara licensierad av InsureSec, i vart fall inte sedan domen har fått laga kraft. Detsamma gäller om Finansinspektionen till följd av domen har återkallat den dömdes tillstånd att bedriva försäkringsdistribution eller förelagt en juridisk person, hos vilken den dömda är anställd, att inte låta personen i fråga direkt delta i distributionen av försäkringar. Om den fällande domen inte har fått laga kraft och Finansinspektionen inte heller har ingripit mot den dömda, bör dock ett disciplinärt förfarande kunna anstå till dess så har skett. InsureSec har i en sådan situation enligt Regelverket möjlighet att tills vidare inaktivera licensen. Om den fällande domen får laga kraft, är uteslutning den enda disciplinära påföljden som är aktuell. Det saknar vid denna bedömning betydelse om personen i fråga förmedlar sak- eller livförsäkringar.

Mot denna bakgrund gör Disciplinnämnden följande uttalande med anledning av de ställda frågorna.

1. En Licensierad förmedlare som genom en dom som har fått laga kraft har dömts för insiderbrott och som har anmälts till Disciplinnämnden ska tilldelas en disciplinär påföljd av Disciplinnämnden.
2. Den disciplinpåföljd som kan påräknas är uteslutning.
3. Svaren på frågorna 1 och 2 är densamma oavsett om frågeställningen avser någon som förmedlar sakförsäkringar eller någon som förmedlar livsäkringar.

Disciplinnämnden för försäkringsdistribution

Beslut i detta ärende har fattats av ledamöterna Johnny Herre, ordförande, Malin Björkmo, vice ordförande, Anna-Karin Baltzari Danfors, Jan-Mikael Bexhed, Carl Johan Rundquist, Susanne Sundberg, referent, Patric Thomsson, och Dan Öwerström. Enhälligt.

Föredragande har varit jur.kand. Teimur Saleh.